

Iraan

Euroopa Parlamendi resolutsioon Iraani kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma eelmisi resolutsioone Iraani kohta, eelkõige 28. oktoobri 2004. aasta resolutsiooni¹ ja 13. jaanuari 2005. aasta resolutsiooni²;
 - võttes arvesse ELi ja Iraani inimõigustealast dialoogi, mis leidis aset veel hiljuti ja mille ajal Iraani valitsus väljendas oma kohustust tugevdada inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte austamist;
 - võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ning ÜRO lapse õiguste konventsiooni, mille osaline on Iraan;
 - võttes arvesse Iraani 1. augusti 2005. aasta otsust taaskäivitada uraani töötlemine, mis on vastuolus Pariisi kokkuleppe kohustustega ning arvestades, et Iraan eemaldas 10. augustil 2005 Isfahani lähedal asuvas uraanitööstusrajatises uraantetrafluoriidi (UF4) tootmisliinidelt plommid ja on taaskäivitanud tuumkütusetsükliga seotud tegevuse;
 - võttes arvesse Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri (IAEA) juhatuse 11. augusti 2005. aasta resolutsiooni tuumarelvale leviku tõkestamise leppe kaitsemeetmete lepingu rakendamise kohta Iraani Islamivabariigis, milles nõutakse, et Iraan peataks täielikult igasuguse rikastamisega seotud tegevuse vabatahtlikult ja õiguslikult mittesiduvatel alustel nagu nõuti eelmistes juhatuse resolutsioonides ning lubaks peadirektoril paigaldada uuesti tuumarajatises eemaldatud plommid, osutamata sealjuures sellele, kas Iraan on tuumarelvale leviku tõkestamise lepet rikkunud või mitte;
 - võttes arvesse IAEA juhatuse 24. septembri 2005. aasta resolutsiooni;
 - võttes arvesse nõukogu järeldusi Iraani kohta, eelkõige 16. märtsi 2005. aasta ja 3. oktoobri 2005. aasta järeldusi;
 - võttes arvesse nõukogu poolt 3. oktoobril 2005. aastal vastu võetud ELi seitsmendat inimõiguste aastaaruannet (2005);
 - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 4,
- A. arvestades, et tuumarelvale leviku tõkestamise leppe artiklis IV sätestatakse, et midagi lepingus ei saa tõlgendada nii, et see vähendaks lepinguosaliste võõrandamatut õigust ilma diskrimineerimata ja kooskõlas leppe artiklitega I ja II arendada, toota ja kasutada tuumaenergiat rahumeelsetel eesmärkidel;

¹ ELT C 174 E, 14.7.2005, lk 190.

² ELT C 247 E, 6.10.2005, lk 159.

- B. arvestades, et Iraan on EL-3le (Saksamaa, Prantsusmaa ja Ühendkuningriik) lubanud, et ta kohaldab tuumarelva leviku tõkestamise leppe lisaprotokoll, isegi kui see on ratifitseerimata;
- C. arvestades, et IAEA kohaselt ei ole Iraan suutnud mitmel juhul pika ajavahemiku jooksul täita oma tuumarelva leviku tõkestamise leppe kaitsemeetmete kokkuleppes võetud kohustusi seoses tuumamaterjalist teavitamisega, selle töötlemisega ja kasutamisega ning teatamisega rajatistest, kus sellist materjali töödeldakse ja hoitakse;
- D. arvestades, et oma eelmistes resolutsioonides väljendas IAEA kahtlust Iraani motiivide suhtes, kuna Iraan ei ole olnud suuteline esitama tähtsaid teadaandeid ja rõhutas oma muret jätkuvate lõhede pärast Iraani arusaamises tuumaprogrammi mitmest levikutundlikust aspektist;
- E. arvestades, et IAEA juhtis tähelepanu, et Iraani kogu rikastamisega seotud tegevuse peatamise täielik ning jätkuv rakendamine, millest 14. novembril 2004. aastal teavitati IAEAd ning mis on vabatahtlik ja õiguslikult mittesiduv usalduse suurendamise meede, mida kontrollib IAEA, on oluline lahendamata küsimuste käsitlemisel;
- F. arvestades, et peale Iraani ja EL-3 vaheliste kõneluste lõpetamist 2005. aasta augustis taaskäivitas Iraan uraani töötlemise uraanitööstusrajatistes Isfahanis, eemaldades IAEA peadirektori poolt selle rajatise töötlemisliinidele pandud plommid, kuid ei ole alustanud uraani rikastamist;
- G. arvestades, et IAEA 11. augusti 2005 aruandes märgiti, et eelnevalt tuvastatud kõrgelt rikastatud uraani (HEU) jäljed Iraani tuumaseadmetel pärinesid Pakistanist;
- H. arvestades, et IAEA juhatus leidis oma 24. septembri 2005. aasta resolutsioonis, et kuigi Iraani tuumaprogrammiga seotud probleemid kuuluvad ÜRO Julgeolekunõukogu pädevusse, kuid palus oma peadirektoril jätkata pingutusi selle ja eelmiste resolutsioonide rakendamiseks ja Iraaniga läbirääkimiste edasisteks arenguteks;
- I. arvestades, et tänu tuumarelva leviku tõkestamise leppe lisaprotokolliga laiendatud kontrolliõigusele on Iraan riik, kus IAEA viimase kahe aasta jooksul on teinud enim kontrollkülastusi, kaasa arvatud taaskäivitatud tegevus Isfahanis, ning seega ei saa Iraanilt nõutud ratifitseerimise tähtsust ülehinnata;
- J. arvestades, et viimastel aastatel on ELi suhted Iraaniga tuginenud kolmeosalisele lähenemisele, mida iseloomustavad kaubandus- ja koostöölepingu sõlmimise läbirääkimised, poliitiline dialoog ja inimõiguste alane dialoog ning rõhutab, et neid kolme aspekti ei saa lahutada;
- K. arvestades, et olukord Iraanis kodanikuõiguste ja poliitiliste vabaduste teostamise osas on 2005. aasta juunis toimunud presidendivalimistest saadik halvenenud, hoolimata Iraani valitsuse kohustusest edendada neid universaalseid väärtusi;
- L. arvestades, et Amnesty International ja Human Rights Watch on järjest sagedamini teatanud inimõiguste rikkumistest Iraanis viimaste kuude jooksul;

- M. arvestades, et järjest sagenenud on teated hukkamiste ja surmamõistmistele kohta, eriti alaealiste õigusrikkujate ning vähemusrühmadesse kuuluvate isikute suhtes, mis rikuvad ilmselgelt rahvusvaheliselt tunnustatud kriteeriume ja norme;
- N. on eriti mures järjest sagedamini esinevate teadete pärast ajakirjanike, veebiajakirjanike ja blogijate, nagu 30. juunil 2005. aastal vahistatud Ahmand Seraajee, meelevaldsetest vahistamistest ja ähvardamistest. Tuletas meelde, et teised ajakirjanikud, nagu Akbar Ganji, on endiselt vangistuses ainult selle eest, et nad teostasid oma õigust sõnavabadusele. Ganji vangistati koos 17 teise iraani ajakirjanikuga rohkem kui viie aasta eest ning tema tervislik seisund on 60-päevase näljastreigi tõttu olnud äärmiselt halb, vaatamata sellele on Ganji naisele tema külastamine keelatud;
- O. samuti on mures alates 30. juulil 2005. aastal kinni peetud jurist Abdolfattah Soltani pärast, kes Inimõiguste Keskuse Kaitsjate (DHRC) asutajaliikmena oli Euroopa Parlamendis külaliskõneleja;
- P. arvestades, et Iraan ei ole ikka veel naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimist käsitleva konventsiooni liikmesriik;
- Q. on sügavalt mures Iraani poolse koostöö puudumise pärast ELi ja Iraani inimõigustealase dialoogi osas, mis leidis aset veel hiljuti, ja häiritud, sellest et pole märke Iraani poolt selle dialoogi raames võetud inimõiguste ja õigusriigi austamise tugevdamise kohustuse rakendamise kohta.

Tuumaküsimus

1. tervitab soojalt EL-3e püüdlusi leida lahendus tuumavaidlusele Iraaniga läbirääkimiste teel, rõhutab IAEA olulist rolli ning nõuab, et kasutatakse täielikult kõiki selle kontrolli ja järelevalve võimalusi;
2. toetab täielikult IAEA juhatuse 24. septembri 2005. aasta resolutsiooni, milles Iraani kritiseeritakse IAEA põhikirja rikkumise pärast ja rõhutatakse sellest tingitud umbusku Iraani tuumaenergiaprogrammi rahumeelsusesse;
3. nõuab, et Iraan peataks taas täielikult ja püsivalt kogu uraani rikastamisega seotud tegevuse, sealhulgas Isfahanis uraani töötlemise rajatistes toimuvad katsetused ja tootmise ning lubaks IAEA peadirektoril taastada rajatisest eemaldatud plommid;
4. nõuab, et Iraan teeks jätkuvalt igakülgset koostööd IAEA inspektoritega ja rakendaks läbipaistvust tagavaid meetmeid, mis on ulatuslikumad kui tuumarelva leviku tõkestamise leppe kaitsemeetmete kokkulepe ja tuumarelva leviku tõkestamise leppe lisaprotokoll ning mis hõlmavad ka juurdepääsu isikutele, hangetega seonduvatele dokumentidele, kahesuguse kasutusotstarbega varustusele, sõjaväele kuuluvatele teatud töökodadele ning teadus- ja arenduskeskustele;
5. nõuab tungivalt, et Iraan kaaluks uuesti raske vee aeglustiga reaktori ehitamist ning ratifitseeriks kiiresti ja jõustaks täies ulatuses tuumarelva leviku tõkestamise leppe lisaprotokolli, kuna need meetmed aitaksid parandada usaldust Iraani tuumaprogrammi vaid rahumeelsesse iseloomu;

6. nõuab tungivalt, et Iraan kasutaks IAEA juhatuse 2005. aasta novembris toimuvale koosolekule eelnevat aega hea tahte märgina surve ja ähvardusteta läbirääkimiste taasalustamiseks EL-3ga;
7. toetab kindlalt nõukogu 3. oktoobri 2005. aasta järeldusi Iraani kohta ja eriti ELi jätkuvat kavatsust leida diplomaatiline lahendus rahvusvahelisele murele seoses Iraani tuumaprogrammiga olukorra leevendamise huvides;
8. kutsub Ameerika Ühendriikide valitsust üles aktiivselt toetama läbirääkimisi EL-3e ja Iraani vahel, pakkudes Iraanile julgeolekutagatisi;
9. tervitab Ühendkuningriigi välisministri ja nõukogu eesistuja Jack Straw 28. septembril 2005. aastal Brightonis tehtud avaldust, mille kohaselt Ameerika Ühendriigid ja Euroopa ei kavatse vaatamata Ameerika Ühendriikide presidendi George Bushi märkusele "kõik võimalused on avatud" sõjalist tegevust Iraani vastu tema problemaatilise tuumaprogrammi pärast, kuna see ei oleks probleemi lahendus;
10. arvab, et Iraanil on õigus arendada tuumaprogrammi kooskõlas tuumarelva leviku tõkestamise leppe artikliga IV ja toetab ELi ettepanekuid arendada koostööd Iraaniga rahumeelse tuumaenergia valdkonnas;
11. avaldab kahetsust tuumariikide ja tuumarelva mitteomavate riikide suhtes kohaldatavate topeltstandardite üle, mille vastu saab võidelda vaid usaldusväärsete tuumadesarmeerimismeetmetega ning kutsub ELi üles võtma juhtrolli, et tuua tuumadesarmeerimise läbirääkimised praegusest ummikseisust välja;
12. rõhutab, et oluline on teha koostööd Ameerika Ühendriikide, Venemaa, Hiina ja mitteühinenud riikidega, et arvesse võtta täiendavaid kontseptsioone (näiteks Lõuna-Aafrika ettepanekut) eesmärgiga saavutada Iraaniga tema tuumarajatisi ja nende kasutamist puudutav üldine kokkulepe, mis võtab arvesse Iraani julgeolekuküsimusi; kinnitab veel kord, et praeguse kriisi lahendamiseks ei tohiks kaaluda ühtegi sõjalist võimalust;
13. arvab, et selline üldine kokkulepe peaks aitama kaasa Indiat, Pakistani ja teisi tuumajõudude hõlmava püsiva piirkondliku julgeolekusüsteemi loomiseks ja usub, et Iraan peaks kandma oma vastutust selles piirkonnas ja panustama massihävitusrelvade vaba Lähis-Ida tulevikku;
14. palub nõukogul esitada algatus kogu piirkonda hõlmava julgeolekumõõtme kohta, mis aitaks tõkestada massihävitusrelvade levikut ja konfliktiallike teket;
15. rõhutab, et Iraani ja ELi vahelise koostöö- ja kaubanduskokkuleppe sõlmimiseks peab Iraan oluliselt parandama inimõiguste olukorda, samuti peab Iraan tegema täieulatuslikku koostööd IAEAg ja andma objektiivseid garantiisid oma tuumaprogrammi rahumeelsuse kohta;

Inimõigused

16. mõistab teravalt hukka alaealistele õigusrikkujatele ja alaealistele mõistetud surmanuhtlused ja nende hukkamise, mis mitmel juhul kujutab endast karistust

seksuaalkäitumise ja seksuaalse sättumuse eest mida rahvusvaheliste õiguslike standardite kohaselt ei peeta kuritegudeks, ning kutsub Iraani võime järgima rahvusvaheliselt tunnustatud õiguslikke tagatise, sealhulgas ka alaealiste suhtes;

17. palub Iraani võimudel peatada kohe kõik alaealiste õigusrikkujate hukkamised ja takistada edasise surmanuhtluste kohaldamisi, eelkõige alaealiste suhtes, ning mitte hukata järgmisi alaealisi: 17-aastast Milad Bakhtiari, 16-aastast Hussein Haghi, 17-aastast Hussein Taranj'i, 17-aastast Farshad Saeedi ja 16-aastast Saeed Khorrami;
18. nõuab tungivalt, et Iraani võimud järgiksid kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ning ÜRO lapse õiguste konventsiooni, mis näevad ette, et surmanuhtlust ei mõisteta õigusrikkumiste eest, mille sooritanud isik olid õigusrikkumise toimepanemise ajal alla 18-aastane, ja seega nõuab, et Iraanis muudetak ametlik täisealiseks saamise iga 18 aastale;
19. mõistab hukka vähemuste kohtlemise, sealhulgas kurdide, keda on 9% kogu elanikkonnast ja keda diskrimineeritakse ning kiusatakse taga usuliste tõekspidamiste ja etnilise päritolu pärast, samuti Khuzestani provintsi pealinna Ahwazi ümbruse peamiselt araabia päritolu elanike kohtlemise, keda ÜRO eluruumidega kindlustamise teemalise eriraportööri Miloon Kothari avalduste kohaselt nende küladest ümber asustatakse;
20. mõistab hukka veebiajakirjanike ja blogijate vahistamised ning vangistamised, samuti mitmete online-väljaannete, ajaveebide ja veebisaitide samaaegse tsensuuri, viimased ajakirjanike meelevaldsed vahistamised ja Iraani meediakanalite vabaduse tõsise piiramise, seega kutsub Iraani võime, eelkõige Iraani parlamenti täitma kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelistest paktist tulenevaid kohustusi ning võimaldama arvamuste vaba väljendamisest veebisaitidel, ajaveebis ja ajakirjanduses;
21. palub, et nõukogu eesistuja ja liikmesriikide diplomaatilised esindajad Iraanis asuksid kiiresti kooskõlastatult tegutsema eespool mainitud murede, eriti ajakirjanduse ja arvamusega seotud õigusrikkumiste eest kohtu alla antud või süüdimõistatud ajakirjanike, veebiajakirjanike ja blogijate viivitamatu vabastamise osas;
22. palub Iraani võimudel tingimusteta vabastada Akbar Ganji, kelle tervislik seisund on pärast viieaastast vangistust ja 60-päevast näljastreiki halb, olles kandnud viis ja pool aastat oma ajakirjanduse ja arvamusega seotud õigusrikkumise eest määratud kuueaastasest karistusest, ning samuti vabastada jurist Abdolfattah Soltani, keda on kinni peetud alates 30. juulist 2005;
23. kutsub liikmesriikide esindajaid Teheranis esitama Iraani ametivõimudele viivitamatult nõuded, et saada üksikasjaliku teavet Akbar Ganji olukorra kohta ning õigus tema külastamiseks;
24. nõuab tungivalt, et Iraan allkirjastaks konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ning mõistab hukka järjest tihedamad naiste vahistamised ja karistamised nõuetele mittevastava näo ja keha katmise eest;
25. kutsub Iraani üles alustama uuesti Euroopa Liiduga ELi-Iraani inimõigustealast dialoogi, ning kutsub nõukogu ja komisjoni jälgima täpselt arenguid Iraanis ning inimõiguste dialoogi raames tooma esile konkreetseid inimõiguste rikkumisi;

26. palub komisjonil tõhusalt kasutada Euroopa demokraatia ja inimõiguste algatusest, et parandada sidemeid ning koostööd Iraani kodanikuühiskonna ja sõltumatu meediaga ning lisaks toetada koos Euroopa Parlamendiga demokraatiat ja inimõiguste järgimist Iraanis;
27. palub nõukogul uurida, kuidas saaks Euroopa Parlamenti kaasata terrorismivastase võitluse erimeetmete rakendamist käsitleva nõukogu 27. detsembri 2001. aasta ühisseisukoha nr 2001/931/ÜVJP korrapärase uuendamise protsessi, võttes arvesse arenguid alates 2001. aastast;

o

o o

28. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, ÜVJP kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning käesolevas resolutsioonis viidatud riikide valitsustele ja parlamentidele, IAEA peadirektorile, ÜRO inimõiguste komisjonile, Iraani riigikohtu esimehele ning Iraani valitsusele ja parlamendile.